

Streszczenie

W swojej rozprawie doktorskiej skupiam się na postaci wiktoriańskiej podróżniczki i pisarki - Mary Edith Durham, która intensywnie podróżowała po krajach bałkańskich w latach 1900-1914. Główny akcent badań położony jest na postrzeganiu przez podróżniczkę krajów Bałkańskich, a w szczególności Albanii, jak również ludów tubylczych opisanych w jej książkach, artykułach i listach. Nagromadzenie różnorodnych dyskursów w jej pracach jest imponujące.

Na początku swoich bałkańskich podróży Durham interesują wszystkie narody zamieszkujące półwysep. Podróżniczka wkracza do tego egzotycznego świata z "najmniejszym bagażem brytyjskich wpojonych przekonań" (Hodgson 2000:10) czy też uprzedzeń przeciwko jakiegokolwiek narodowi, chociaż "mając w sobie krew dominującej rasy" (Durham 1904:286) jest świadoma swojej wyższej pozycji klasowej. Poczucie wyższości niewątpliwie wpływa na jej odbiór oraz stosunek do tubylczych ludów. Jednak, prawdą jest również fakt jej dążenie do bycia "obiektywną" i "prawdziwą" w postrzeganiu autochtonów. Nie możemy bezpośrednio rozważać nad "obiektywnością" czy "prawdziwością" czyichkolwiek osądów, ponieważ bycie "obiektywnym" jest po prostu niemożliwe. Jednak, możemy analizować strategie, które podróżniczka stosuje, aby osiągnąć zamierzony cel. Niewątpliwą zaletą Durham jest fakt, iż bezpośrednio oraz intensywnie poznaje autochtonów, "objaśnia" je ludziom Zachodu. Ponadto pozwala im dojść do głosu oraz zaprezentować ich własne poglądy na swoje wewnętrzne sprawy jak również na Zachód i ludzi Zachodu. Z biegiem czasu, jednak, coraz bardziej angażując się w polityczne sprawy Bałkan, Durham wybiera swojego faworyta wśród narodów bałkańskich, mianowicie Albańczyków. W związku z tym, retoryka jej narracji zmienia się. Podróżniczka angażuje się w albański dyskurs polityczny oraz nacjonalistyczny wykorzystując jego elementy, zwłaszcza mity narodowe, w swoich utworach. Jednocześnie, pisarka oskarża niektóre narody

bałkańskie, a Serbów w szczególności, o albańskie nieszczęścia i krzywdy, tym samym tworząc dyskurs "inny jako wróg".

Podsumowując, różnorodność dyskursów w utworach Durham, takich jak dyskurs imperialny, dyskurs "obiektywności" i "prawdziwości", dyskurs "inny jako wróg", albański dyskurs polityczny i nacjonalistyczny, stanowi szczególny przedmiot zainteresowania. Wszystkie te dyskursy rozwijają się, ewaluują, przeplatają się i wchodzą w interakcję między sobą.